

Arbetsfika

- sammanställning diskussioner, konferensen ”Lust och engagemang – utbildning för hållbar framtid”

Fråga 1: Hur går vi ifrån enskilda temadagar om hållbarhet till ett förhållningssätt som genomsyrar hela förskolan och skolan?

Genom att vi själva och barnen skaffar oss fakta och kunskap och utifrån fakten problematisera med barnen/eleverna. På så vis skapar vi en hållbar närmiljö och förhållningssätt.

Inte göra för stort, göra samma som man redan gör men med en hållbarhetstvist.

Karlstad:

Hållbarhetskoordinatorer 2 st anställda (deltid) inom en gymnasieskolan för att stötta och hålla fortbildningar. Rektor tog beslut i samarbete med forskare på högskolan. Forskarna hade sökt pengar. En grupp elever har även fått anmäla sig som "hållbarhetsambassadörer".

Linköping:

Förskolan har haft processledare och lite budget för olika inköp för odling etc. Linköping förskola: Det som krävs är mer tips och kunskap till oss pedagoger. Det behövs tid för att sätta sig in material.

Linköping F-9:

Alla klassrum har globala målen uppsatta och det ska genomsyra allt. Anslagstavla för alla lärare i korridoren till exp där alla kan se vad alla håller på med för att underlätta samarbeten. Vi har även startat en elevgrupp som ska sprida frågor kring hållbar utveckling. Drivande är en biologilärare och hen har en liten grupp.

Linköping förskola: Vi började med självskattning och guide som kommunen har på hemsidan med steg för steg.

- En röd tråd är viktigast.
- Förberedelse bra till exempel huruvida tänker hållbar utveckling exempelvis miljön. Sätta ett ska och som vävs in i verksamheter.
- Involvera föräldrar .
- Varförfrågan får inte glömmas bort.
- Skolledarna har en viktig betydelse.
- Få ett djup - smarta samarbeten.

- Ett förhållningssätt- inte en sak till...
- Viktigt att synliggöra det som redan görs
- Viktigt att alla verksamheter på t ex en skola är med/ medvetna
- Våga börja ! Det måste inte vara perfekt från början - pedagoger blir bromsklossar när de är osäkra på vad som ska göras.
- Prata med barnen- de vet oerhört mycket!
- Miljöfrågorna lättast- ekonomiska frågor viktiga men svåra
- Föra upp frågan som ett viktigt utvecklingsmål för skolan/ förskolan
- Föra upp frågan på agendan regelbundet för att påminna varandra. Håll i och håll ut!

Att vi börjar diskussionen att arbeta med hur i många sammanhang. Samarbete och samsyn bidrar till utveckling. Organisationen och ledningen tar initiativ.

En stor utmaning för de flesta i gruppen

- en del oengagerade kollegor men många vill
- få tid för reflektion och hitta samsyn för att få med sig sina kollegor, en inspirations dag,
- vi har olika förutsättningar
- viktigt att få hela skolan/förskolan och ledningen samt eleverna och föräldrarna med ,
- när det gäller skolbarn är det lättare att jobba med tex slöjd och hkk och då kan man möta även hemma
- viktigt att få alla delar av Lgr 11 och inte bara kursmålen
- utmaning när pedagogerna byts ut
- ekonomin styr en del

Ju mer vi lär oss, desto mer kan hållbarhet genomsyra verksamheten. I början tänkte vi miljö men med kunskap, "LHU-glasögon" samt allas ansvar och engagemang ger oss en grund att stå på. Efter utbildning under längre tid med all personal har vi ett förhållningssätt där vi hjälper varandra att få hållbarhet att genomsyra verksamheten. I förskolan kan man ställa kritiska frågor där barnen hittar lösningar. En framgångsfaktor är även att ta med föräldrarna i processen.

- Putta in i vardagen.
- Släpp gränserna för ämnena, prata om det som är aktuellt och nära just nu, fånga upp frågor i klassrummet. Koppla det till val och värderingar, kritiskt tänkande.
- Jobba med föräldrarna.
- Det är viktigt att skollledning ger sitt stöd och engagemang. Ansvar måste finnas redan på ledningsnivå, för att det ska hända något.
- Nån som får ansvaret att se till att lärande inom hållbar utveckling finns. Det får inte försvinna i informationssamhällets brus.

- Samt arbetslag kan vara bra, med enat förhållningssätt.
- De förmågor som behövs för hållbar utveckling kan man ju träna oavsett. Krittiskt tänkande, läsa osv. Behöver inte alltid vara kopplat till just hållbar utveckling.

- Bredda kompetensen.
- Gör det "litet" och greppbart.
- "Hålla i och hålla kvar, uthållighet.
- Utveckla det man redan gör.

Sätta upp tydliga mål, bygga gemensam kunskapsbas och sedan hjälpas åt.

- Sätt på LHU-glasögonen och se möjligheterna.
- Upptäck också vad som redan görs.
- Se helheten, jobba långsiktigt.Ex.från frö till planta till plantförsäljning och ge pengar till något som barnen själva får bestämma. Ha en mottagare.

- Det måste komma uppifrån! (Rektorer, chefer osv)
- Tid till kompetensutveckling sedan till utvecklingsarbete.
- Leva som vi lär på skolan.

- Vad kan jag göra? – tillsammans spelar smått och stort roll
- Viktigt att pedagoger och lärare får information om "2030" och de "globala målen"
- Utbildningsinsatser av typen lärarlyftet
- God effekt när det finns skolchefer/politiker med engagemang för hållbarhetsfrågor
- Nödvändigt att få hela lärgrupper med sig
- Viktigt att man tar ett helhetsgrepp och att det ska vara socialt hållbart
- Ledningen avgörande
- Koordinatorer med tid att samordna
- Förändring kräver alltid arbete
- Hoppas att konferensen ska bidra till att jag kan få frågor att lägga till i min planering, för att komma igång
- Demokrati i skolans värld förutsätter– stark ledare, att kunna leda dig själv och att vara öppen för att ledas
- Tvingande skrivningar för skolledare att sätta LHU högre upp på dagordningen
- Önskvärt att Skolverket uttrycker ett tydligare intresse kring LHU

- Inget sidospår, få in det i de andra ämnena.
- Tänka hållbarhets i alla lägen.
- Bevara det vi gjort, hålla fast och bygga på.
- Använda termerna LHU för barnen och föräldrarna (bla visa bilder).

- Koppla skola/förskola till samhället.
- Skola och förskola behöver samarbeta.
- Empati behöver tränas.
- Arbeta konkret med hållbarhet, t ex odla.
- Samarbeta med barn i andra länder.
- Pedagogerna måste bli medvetna.

Fråga 2: Hur väcker vi barns och elevers engagemang och lust för en hållbar framtid?

- Barnen ska få möjlighet att ställa egna frågor och göra egna upptäckter. Pedagogerna behöver lyssna in dem och vara följsamma.
- Pedagogerna ska vara klara med syftet .

Karlstad

Har en teknikklass med 25 killar där det är noll intresse.

Linköping:

Vi måste hitta lust och hopp och att det spelar roll. Linköping F-9: Göra globala målen synliga.

- Att själv vara engagerad.
- Att ge eleverna möjligheter att engagera sig.
- Ge kunskap och en känsla för närmiljö.
- Att våga ha lektioner på andra platser än lektionssalen.

- Genom praktiskt arbete
- Genom att vara en optimistisk pedagog
- Inspirera med olika medel (böcker, filmer, bilder mm) för att väcka diskussioner
- Skapa rutiner som handlar om hållbar utveckling som tex gröna påsar, källsortering mm
- Ta upp aktuella händelser från närmiljö
- Fånga upp hela vägen upp i åldrarna, arbetet får inte sluta med mellanstadiets arbete

- I **förskolan** är det inte svårt att väcka engagemang och lust och påbörja ett viktigt arbete. Viktigt att arbeta med globala målen, och inte fastna i de självklara valen ex sopsortering eller VA-frågor.
- En hållbar handling kan vara på t ex bytardagar eller ha skåp (så kallade TaGe-skåp)

där föräldrar kan lämna kläder de ej behöver längre.

- Det lustfyllda måste börja hos oss personal där vi visar att det är kul att uppleva tillsammans.

Ta barnen där de är just nu. Släpp gränserna för ämnena, prata om det som är aktuellt och nära bara nu.

Genom att utgå från barnens/elevernas verklighet och relatera till barns livsvillkor i andra delar av världen. Konkret och elevnära.

- Delaktighet.
- Lust och engagemang finns det gäller att förvalta och utveckla.
- Gy är mer styrt. Vad styr? Kursplaner, nationella prov, tid

- **Olika behov i olika åldrar.**
- **Generellt**
- Fokusera på delaktighet och skapa framtidshopp.
- Tala om sådant man kan påverka.
- Vad gäller lite äldre elever behöver de ofta hjälp med att se hur de konkret kan på dela samhället. Demokrati, påverkansstrategier.
- Bra exempel **Lunds kommun** där det finns ungdomstinget med verklig makt att påverka. Flera hundra unga på träffarna!
- Ju äldre de blir desto mer handlar det om att skapa dessa förutsättningar för de unga, hjälpa ordna lokaler etc. Så sköter de resten själva, engagemang finns!

Visa konkreta erfarenheter

Visa på hur de små förändringarna gör skillnad ! Konkret och tydligt . Jobba över ”ämnesgränserna ” för att nå resultat

- Positiva exempel som ett sätt att visa på att det går.
- Identitetsstärkande arbete, att känna att jag kan påverka och att det är relevant för en själv. Miljöhjältar och miljöråd som sätt att ge utrymme åt barnen att kunna påverka. Slumpa vem som får ansvar.
- Grönflagg som ett bra grundläggande arbete i förskolan.

Det behöver vara en naturlig del av verksamheten.

- Förskole- och fritidspedagogik kan vara stöd för att planera undervisningen även i skolan på ett sätt som blir meningsfullt för eleverna.
- I skolan lägger vi mycket fokus på det som är lätt att mäta (Hopkins visade detta som en liten ruta) - men vad är viktigt!?
- Vi kan ge barnen en positiv bild av framtiden och en undervisning där elever tränar handlingskompetens.

- Lyssna på barnen- pedagogerna kan vara medupptäckare och lotsa vidare.
- Fånga tillfället för att skapa känslan.
- Risk att det skapar prestationsångest hos pedagogerna.
- Försöka att få barnen delaktiga i vardagen. Viktigt att det finns med oss hela tiden.

Arbeta med verkliga problem, utmana elevernas tänkande, delaktighet

Fakta behövs för att kunna göra värderingar och göra bättre val. Hur giftig är din vardag? Eller ex: Ekologiskt odlad men transporterad frukt, eller lokalt odlad men besprutad? Vad väljer du och varför?

Stor vinst med arbetslag och ämnesövergripande. Kan komplettera varandra med kunskap och förmågor. Blir också tydligt för elever att det hänger ihop, samt finns flera svar. Även här behövs stöd från ledning. Och låt planeringen ta tid för att bli bra. Samt förändras över tid.

Grabba tillfällena när de dyker upp! Ha i bakhuvudet att pluralismen ska in.

Få in mer förskolepedagogik i skolan för att behålla barnens lust, engagemang och sin analytiska förmåga.

Genom att barnen/eleverna märker och känner att det vi gör är på riktigt.

- Börja i närmiljön, vara konkret
- Integrera föräldrarna
- Ta vara på nyfikenheten hos eleverna
- Tänka utanför boxen
- ALLA ämnen är redskap för nyfikenhet

- Ställa en problematiserande fråga.
- Fånga barnens tankar.
- Lyfta allas tankar ”tankekullerbytta”.
- Vi som pedagoger ska inte vara rädda för att våga ”blotta oss”.

- Det finns inga dumma frågor, bara utvecklande frågor.
- Ha ett öppet klimat.
- Både faktagrund och egna frågor behövs i undervisningen.

- Behöver läroplanen kompletteras med skyldigheter för barn och elever?? LHM förutsätter aktörer.
- Undervisning/Workshops – för lärare vad vill ni fokusera
- Kunskap om hållbar utveckling och de tre dimensionerna
- Linköping har haft pedagoger från förskolan som tillsammans med Ewa Ärlemalm-Hagser tagit fram en lärarhandledning
- Vilka behöver vi nå?
- Spyken, Lund resonerar kring att Skolan behöver ändra vissa strukturer och vikten av att chefer uttalat mandat för de som fungerar som koordinatörer ett viktigt arbete för att nå gymnasieungdomarna.

Fråga 3. Hur kan de olika undervisningstraditionerna (faktabaserad, normerande och pluralistisk) komplettera varandra, och vidare problematiseras?

Alla delarna behövs.

Viktigt att använda alla 3 perspektiv. Intressant utifrån Maria H:s avhandling att hon inte såg pluralistiskt mer än två gånger. Kan vi hjälpa varandra att stanna upp och göra på nya sätt ibland? Vi kan hjälpa barnen att se att olika sätt de ser på saker kan vara rätt, träna att lyssna på varann.

Behövs tid för reflektion för att kunna komplettera varandra

Det går att blanda, så länge man ge utrymme åt barnens egen reflektion. Det beror också mycket på kontext och situationen. T.ex. konfliktsituationer behöver man arbeta med andras perspektiv fast man har normerande regler. Genom det pluralistiska till det normerande. Normen behöver lägga grund annars skulle det inte fungera.

Man behöver ett gemensamt helhetstänk på en enhet så kan det finnas variation på individnivå.

Alla tre olika sätten behövs som ett komplement till varandra. Fakta är viktigt som input i problemlösning. Att våga börja undervisning med ett problem att söka fakta/ kunskap till.

Föregå med gott exempel i olika sammanhang, låta elever vara med och resonera kring bra lösningar.

Utmaningar

olika barn lär sig olika och har olika behov, behoven varierar även över tid. Olika strategier för studieteknik behöver repeteras och nötas in. Väldigt stor spännvid i kunskap bland eleverna. Högpresterande elever får för lite tid och tappar i motivation. Skolverket har sen 2015 förtydligat att det är viktigt att fokusera på överlämning av eleverna mellan de olika stadierna och vad de har mött sen tidigare. Många elever "backar" i övergång till nästa stadie.

Komplettera

Viktigt att blanda alla sinnen och alla arbetssätt och verktyg. Elevinflytande. Blanda in sång och film likaväl som fakta och undersökande. Väldigt viktigt att lärare får möjlighet att hänga med i det senaste inom forskning och får möjlighet att möta kollegor inom samma fält. Viktigt att få kontinuerlig uppdatering på digitala verktyg.

De olika traditionerna varvas, bör varvas, hela tiden i undervisningen

- Hålla i och hålla ut
 - Att barn och elever själva får öva sig att bli analytiska
 - Frågor/ämnena nära barnen till exempel mat och matsvinn, kakao till chokladen var kommer den ifrån
 - Medeltiden på schemat med frågor typ, var kommer kläder ifrån
-
- Lyssna på barnen.
 - Göra dem delaktiga.
 - Låta barnen utforska.
 - Våga ut
 - Vi måste vara intresserade som pedagoger.